

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 7 Maj 1879. kl. 2 e. m.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 30 § Regeringsformen.

I en inom Andra Kammaren väckt och till Utskottet öfverlemnad motion (N:o 132) har Herr *S. Wieselgren*, med anledning deraf att, sedan, i sammanhang med väckt förslag om utsträckning jemväl till de så kallade konsistoriella gällan af rättigheten att kalla fjerde profpredikant, ifrågasatts att de fall, då denna rätt utöfvades, med kyrkoherdebeställningens tillsättande skulle förfaras så, som om regal kyrkoherdetjenst funnes stadgadt, tvifvel uppstått, huruvida en dylik anordning vore förenlig med stadgandet i 30 § Regeringsformen, föreslagit, att Riksdagen för sin del måtte besluta följande förändrade lydelse af nämnda paragraf:

“Konungen — — — pastorater. De så kallade konsistoriella gäll vare vid deras valrätt bibehållna *i de fall, der vid valet ifrågakomma endast å lagligen upprättadt förslag uppförde prestmän;*”

Och har motionären derjemte hemställt att, i händelse den föreslagna lydelsen af paragrafen icke syntes tillfredsställande, Utskottet ville föreslå sådan ändring deri, som kunde finnas vara för det af motionären afsedda ändamål lämpligast.

Vid granskning af motionärens förslag har Utskottet funnit detsamma icke vara så affattadt, att det bör af Riksdagen antagas. Hvad först sjelfva de af motionären begagnade ordalag beträffar, synas de lemna åtskilligt öffrig att önska. Det kan sålunda med skäl ifrågasättas, huruvida icke be-

Bih. till Riksd. Prot. 1879. 3 Saml. 7 Häft.

stämmelsen "lagligen upprättadt" är helt och hållet öfverflödig, då grundlagen skäligen ej bör förutsätta en utöfning af valrätt vid förslag, det der icke i laglig ordning upprättats. Skulle åter meningen vara att dermed beteckna förslaget, sådant det i konsistoriella gäll för närvarande alltid är och måste vara, så länge rätt att kalla fjerde profpredikant icke åt dessa församlingar inrymts, så kan uttrycket blifva vilseledande. Såsom bekant, säges nemligen i nu gällande prestvalsstadga om fjerde profpredikant, att han "å förslag uppföres", och samma uttryck återfinnes i det förslag till förordning angående tillsättande af presterliga tjenster, som af Kongl. Maj:t blifvit för innevarande Riksdag framlagdt. Derest nu detta häfdvunna uttryck framgent bibehålles, under det att åt församlingarne i konsistoriella gäll medgäfvos rätt att kalla fjerde profpredikant, så kunde tydligtvis fjerde profpredikanten med lika rätt sägas vara "å lagligen upprättadt förslag uppförd", som de ursprungligen derå uppförde, och 30 § Regeringsformen finge ett helt annat innehåll, än motionären antagligen åsyftat. Hårtill kommer, att motionären, då han i orden "å lagligen upprättadt förslag uppförde prestmän" begagnat flertalsformen, tyckes hafva förbisett det enligt gällande lag möjliga fall, att endast *en* prestman å förslaget uppföres — något som kan inträffa om, sedan föreskrifna åtgärder till fyllande af ofullständigt förslag icke ledt till önskad utgång, församlingen på tillfrågan förklarar sig med det ofullständiga förslaget åtnöjas.

Men det af motionären framställda förslaget lider, enligt Utskottets förmenande, af ännu en annan och mera väsentlig bristfällighet. Om nemligen, såsom motionären yrkat, till det allmänna stadgandet, att konsistoriella gäll vid sin valrätt bibehållas, fogas tillägget: "i de fall, der vid valet ifrågakomma endast å lagligen upprättadt förslag uppförde prestmän", så synes detta tillägg svårligen kunna fattas annorlunda än såsom innebärande en inskränkning. Ty då man säger, att något gäller i ett visst, uppgifvet fall, så förutsättes dermed rimligtvis, att andra fall gifvas, då det *icke* gäller. Nu behöfver dock icke påminnas derom, att, enligt gällande lag, församlingarne i konsistoriella pastorat icke ega att vid sitt val gå utom förslaget. Motionärens formulering innefattar alltså en antecipation af en förändring i lagstiftningen, som ännu blott är en möjlighet och hvarom för närvarande icke något förslag föreligger. Men den icke blott förutsätter, att en förändring i lagstiftningen framdeles kan komma att ske, utan den antyder tillika den *riktning*, hvari denna förändring skulle komma att gå. Den nödvändiga tankefyllnaden till det positiva stadgandet i 30 § Regeringsformen måste nemligen, så vidt Utskottet kan finna, blifva, att i andra fall än de i paragrafen angifna, konsistoriella gäll *icke* skulle bibehållas vid sin valrätt, hvilken då icke kunde öfvergå till någon annan än kyrkostyrelsen. Utan att nu ingå i bedömande, huruvida den sålunda antydda riktningen är

den lämpligaste, vill Utskottet endast erinra derom, att den ingalunda är den enda tänkbara och möjliga. Men det torde medgifvas, att om man anser nödigt att på förhand genom en grundlagsändring undanröja hvarje på grundlagen beroende betänklighet vid en förändrad anordning i fråga om tillsättande af kyrkoherdetjenster i konsistoriella gäll, så bör en dylik grundlagsändring icke affattas i sådana ordalag, att derigenom sättet för nyssnämnda anordning antydes, helst då fullständig enighet i detta stycke emellan de lagstiftande myndigheterna ännu icke blifvit uppnådd.

Då Utskottet alltså, i betraktande af hvad ofvan anförts, ansett sig icke kunna tillstyrka hvad motionären föreslagit, samt Utskottet ej heller funnit det vara lämpligt att nu, sedan tiden för Riksdagens sammanvaro så långt framskridit, för egen del framlägga något förslag i ämnet, dertill, om så skulle finnas nödigt, lämpligare tillfälle måhända framdeles under innevarande riksdagsperiod torde erbjuda sig, får Utskottet vördsamt hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 Maj 1879.

På Utskottets vägnar:

MAGNUS HALLENBORG.
